

**bemutatja
Jaro Vojtek filmjét**

PRESS KIT

(Alapinformációk a filmről, A film összegzése, A film története, Rendezői magyarázat, A LEON Productions társaságról, Beszélgetés az alkotókkal, alkotói profil, A film stáblistája)

www.hranica.sk

www.leonproductions.sk

ALAPINFORMÁCIÓK A FILMRŐL

A film címe: Hranica

A film magyar címe: Határ

Származási helye, megjelenés éve: Szlovák Köztársaság, 2009

Filmgyártó vállalat: LEON Productions, spol. s r.o.,

Jadranská 41, 841 01 Bratislava

Tel: 02 6453 3992, Mobil: 0905 609 173, Fax: 02 6446 2784,

e-mail: leon@leonproductions.sk

www.leonproductions.sk

A film szlovákiai disztribútora: Szlovákiai Filmklubok Asszociációja (ASFK)

Brnianska 33, 811 04 Bratislava

Tel: 02 54652018-19, Fax: 02 5465 2017,

e-mail: asfk@mail.t-com.sk

www.asfk.sk

A film elkészítéséhez anyagi támogatást nyújtott:

Szlovák Kulturális Minisztérium

Szlovák kormányhivatal

Open Society Fund

Világpremier: 2009. 10. 28., Jihlavai Nemzetközi Dokumentumfilm Fesztivál

Szlovákiai bemutató: 2009.11.11., Pozsony

Filmbeharangozó: Egy értelmetlen határról szóló dokumentumfilm, amely hosszú évtizedekig kettéválasztotta Szelmenc községét. A film tanúságot ad a családokat, szomszédokat elválasztó, emberi sorsokat megpecsételő körülményekről.

A film honlapja: www.hranica.sk, www.border.sk

A film hossza: 72 perc

Formátum: 35 mm, 1:1,85

Hangzás: Dolby Stereo

Filmmásolatok száma: 6 /3 szlovák felirattal, 2 angol felirattal, 1 magyar felirattal

Rendező: Jaroslav Vojtek

Gyártásvezető: Mario Homolka, Dávid Čorba

Ötlet: Jaroslav Vojtek

Forgatókönyv: Jaroslav Vojtek, Marek Leščák

Kamera: Tomáš Stanek, Jaroslav Vojtek,

Vágó: Maroš Šlapeta, Zuzana Cséplő

Hangmérnök: Jaro Vojtek, Tobiáš Potočný

Hangkeverés: Marek Lacena

Zene: Peter Groll

Produkció: Dávid Čorba

A filmben szerepeltek:

Peter Lizák

Tibor Tóth

Štefan Tóth

Pál Bocsárszky, mint Vince Tóth

Rebeka Kuiková

Alexander Gilányi

Rebeka Gilányiová

Elena Hornyáková és fia

Nagyszelmenc és Kiszszelmenc községek lakosai

ÖSSZEGZÉS

A II. világháborút követően Kárpátalja (Csehszlovákia keleti része) az akkori Szovjetunióhoz került és a moszkvai politikusok által elképzelt új államhatárt a Vörös Hadsereg kompromisszumok nélkül húzta meg. A Csehszlovákiához tartozó Szelmenc községnek pechje volt, ugyanis az új államhatár útjában állt. Lakosait előzetes figyelmeztetés nélkül két részre osztották. A település egyik részét Csehszlovákiához, a másikat pedig a Szovjetunióhoz csatolták. Családokat vágtak erőszakosan ketté, gyerekeket szakítottak el szüleiktől, barátokat, szeretőket választottak szét. A szétválasztás nem volt tekintettel sem emberi kapcsolatokra, sem vagyona, sőt még a temetőben nyugvó holtakra sem...

Megkezdődött a drótkerítésből készült, mesterséges határral szétválasztott két falu, Nagy-és Kisszelmenc abszurd története, ahol a 60-as évekig még határátkelőhely sem létezett; igazi vasfüggöny a kommunista tábor kellős közepén...

A 60-as években megnyitott helyi határátkelőhely már későn érkezett. A közeli rokonok még a megnyitás előtt meghaltak, a fiatalok pedig a „természetes“ határ létrehozásában csak a fekete üzlet és csempészés általi gyors meggazdagodás lehetőségét látják. 2007. december 21-én ez az ominózus határ a schengeni övezet keleti határává vált...

A határ az idők folyamán egy összetartozó közösségből két teljesen különböző világot alakított ki.

A FILM TÖRTÉNETE

Amikor a szovjet katonai alakulatok 1944 novemberében elérték Kárpátalját, az akkori Csehszlovákia legkeletibb részét, a kommunista párt uzsgorodi kongresszusa jóváhagyta a szóban forgó rész Szovjetunióhoz való csatolását. A szovjet hadsereg a területet azonnal bekebelezte. 1945. június 29.-én megkötötték a szovjet-csehszlovák szerződést, ahol ezt a tényt megerősítették.

Moszkva kötelezte magát, hogy tiszteletben tartja Csehszlovákia belügyeit, viszont a szovjet katonák erőszakosan, valódi megszállókként viselkedtek a területen.

Ezzel a politikai döntéssel kezdődött Szelmenc lakosainak megpróbáltatása. A települést 1946. 08. 30-án éjjel a Vörös Hadsereg kéttévágta. Az egyik rész, Nagyszelmenc Szlovákiában (az akkori Csehszlovákiában) maradt, míg a másik részt, Kisszelmencet Ukrajnához (az akkori Szovjetunióhoz) csatolták.

A szögesdrót, amelyet önkényesen a házak közé húztak hosszú évtizedekre (néhány esetben örökre), nem csak a temetőt és a birtokokat vágta ketté, hanem a legközelebbi családtagokat is. Olyan esetek is előfordultak, hogy a szülők az egyik oldalon, a gyerekek pedig a másik oldalon maradtak...

A falu kettészakítása nem csak a házak szétválasztását jelentette, hanem azon birtokokét is, amelyeken a lakosok gazdálkodtak. Ezek az illetékes államok javára íródtak.

1949-ben, a több mint három méter magas kerítésbe elektromos áramot vezettek. Az őrtornyokra géppuskák és különböző jelzőberendezések kerültek. Az intézkedések ellenére a rokonok, hozzátartozók között élénk kommunikáció folyt. Kihasználták azt az előnyt, hogy a lakosság nagy része beszélt a magyar nyelvet, míg a határőrök nem. Az üzeneteket, híreket általában a földeken dolgozva, dalba foglalva közölték egymással a drótkerítésen keresztül. Mindig tudták, hogy ki halt meg vagy éppen ki született, ki ment férjhez vagy ki házasodott meg. Egymás meglátogatására azonban nem volt lehetőség...

Kujíková asszony a kéttészakítás időpontjában egy kislány volt, aki a nagymamájánál töltötte szünidejét a szlovák oldalon, ahonnét már nem térhetett vissza szüleihez.

Saját édesanyja temetését a szögesdróton keresztül élte meg. Az édesanya lánya esküvőjét csak távolból nézhette végig. Elsőszülött unokáját is csak a magas kerítésen keresztül láthatta. „Szép fiad van“ mondták neki.

Tóth úr a szlovák oldalról eképpen mesélt az átélt eseményekről:

„Mikor kisgyerekek voltunk, a katonák cukorkával csalogattak minket a határhoz, majd átadtak bennünket a hatóságoknak, hogy a sikeres közbelépésért eltávozást kapjanak. Mindenki ki akart kerülni ebből a bolondokházából. Én Pozsonyba mentem tanulni, de barátaim, akik ott maradtak, az alkoholban találtak menedéket. Néhányan közülük benzint csempésznek, 17 koronáért árulják, vagy a csempész bandák mellé szegődtek, hogy valahogyan meg tudjanak élni. Egyik barátom számára ez a tevékenység végzetessé vált, rohamrendőrök tartóztatták le.“

Egy másik történet Tóth Tibortól:

„A nyolcvanas évek vége felé mulatságból hazajövet mindig a határhoz mentünk. Először azonban meglestük, hogy az őrtoronyban igazi katona van-e vagy csak egy uniformisba öltöztetett bábu – az ukrán határőrök mindig bábut állítottak az őrhelyre, ha inni mentek. Ha az őrtoronyban bábu volt, háttal fordultunk a határnak és egészen a kerítésig tolattunk a kihűlt homokban, mintha valaki szökne át hozzánk. Utána felmentünk a tetőre és beindítottuk a riasztót... Röhögtünk a részeg oroszokon, nem tudták mihez kezdenek ijedtükben...“

Hornyaková asszony szintén Szlovákiában él. Szülőháza pontosan azon a helyen állt, ahol a határ húzódott. A család és a falu iránti tisztelete, szeretete jeléül keresztet állított fel ezen a helyen. Oda járt imádkozni, emlékezni... A határ túloldalára vezető út tíz év után rendkívül hosszú volt, a határátkelőhelyen kialakult sorban való várakozás végtelennek tűnt. A hat méteres távolságot 250 kilométeres kerülőúton kellett megtennie. A keresztet hiába kereste, helyére illemhelység épültek a határőrök számára.

A gesztenyefát, édesapja kedvenc fáját szintén kivágták és elszállították, emlékként mindig legalább néhány gesztenyét vitt haza magával. A határ megsemmisítette a múlt szimbólumait és az emberek jövőbe vetett hitét.

Gilányi Péter, Szelmenc község legidősebb lakosa, hajdan kommunista funkcionárius volt. A kommunista kiadványok házában előkelő helyet foglalnak el, közvetlenül Jézus Krisztus képe alatt.

Nem csak a falu krónikásának szerepét tölti be. A határ menti eseményeket vak feleségének is el kell, hogy mesélje. Ő a másik oldalt saját szemével már soha nem fogja látni, viszont a határ megnyitását ugyanúgy várja, mint a többi helybéli lakos.

Lizák úr, néhány méterre lakik a határtól, Nagyszelmenc utolsó házában. Egész életét itt élte le, és ahogy a határvonal változott, fokozatosan a Csehszlovák Köztársaság, Magyar Köztársaság, öt hétig a Szovjetunió, majd később a Csehszlovák Szocialista köztársaság és a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság állampolgára lett. Jelenleg Szlovákia állampolgára.

Jóllehet egész életében ki sem mozdult a faluból, az udvarból, kertből... konyhából, és már hat állam vendégszeretetését élvezhette...

Kisszelmenc lakosai szerint a Szovjetunióhoz való csatolás volt a legnagyobb szerencsétlenség életükben. A sztálini idők alatt sokukat lágerbe vitték vagy a Szovjetunió más részeibe költöztették. Helyükre orosz családokat telepítettek. A cél a határ két oldalán élő, közös sorsú emberek egymással való kapcsolatának meggyengítése, valamint a „demokráciával megfertőzött” csehszlovák oldalon élőkől való elszigeteltség fenntartása volt...

Tóth Vince az ukrainai Kisszelmencből így emlékezik:

„A legrosszabb ami történhetett az volt, hogy az oroszok elvittek bennünket. Apámat, aki 1897-ben született lágerbe vitték. Ő volt a legidősebb, akit elvittek. Ott is halt meg. Sztálin ugyanis parancsba adta a „gyanús magyarok összegyűjtését”...”

Az ötvenes évek vége felé enyhült a szigor. A görög katolikus hívők vasárnap részt vehettek a kisszelmenci misén. Az emberek az őrtornyon keresztül átmehettek, a katonák mindig felírták a pontos létszámot.

Az önálló Szlovák állam megalakulását követően, a schengeni egyezmény értelmében a határ egy részét ismét katonák foglalták el. Az ukrán állampolgárok számára vízumkötelezettséget vezettek be. Az ukrán fél válaszként bevezette a vízumkötelezettséget a szlovák állampolgárok számára. A drága vízumért Szelmenc lakosainak újból kilométerek százait kell megtenniük. Szlovák részről Pozsonyba, ukrán részről pedig Kijevbe kell utazni. Az illegális bevándorlók miatt újból kerítést emeltek, az őrtornyokban megint katonák őrködnek. A tiltott (titkos) határátlépéseket főleg az ukrán, embercsempészéssel foglalkozó maffiacsoportok szervezik. Vettek már néhány házat a falu környékén, ide rejtik el a menekülteket. A kedvezőtlen gazdasági helyzetnek köszönhetően egyre több fiatal költözik el Nagyszelmencről. A faluban és környékén jóformán semmilyen munkalehetőség nincs. Egyre gyakrabban fordul elő, hogy a vállalkozók inkább az olcsóbb ukrán munkaerőt alkalmazzák, mivel azok után szociális járulékot sem kell fizetni.

RENDEZŐI MAGYARÁZAT

A film a szlovák – ukrán határon található Szelmenc község történetét meséli el. A községet 1945-ben erőszakkal kettéosztották. Az egyik részt az akkori Szovjetunióhoz csatolták, a másik pedig Csehszlovákiában maradt. Ez az állapot ma is fennáll.

A II. világháborút követően a szovjet csapatok az akkori Csehszlovákia területét a szovjet blokkhoz csatolták. Ezzel a lépéssel kezdődött a község lakosainak vészőfutása. A házak között önkényesen felállított szögesdrótkerítés nem csak a temetőt és a birtokokat vágta ketté, hanem évtizedekre - néhány esetben örökre - szétválasztotta a családokat is. Előfordultak olyan esetek is, hogy a szülők az egyik, a gyerekek pedig a másik oldalon maradtak... A határon géppuskás katonák őrködtek, a drótra pedig áramot vezettek...

A falu kettészakítása nem csak a házak szétválasztását jelentette, hanem azon birtokokét is, melyeken a lakosok gazdálkodtak. Ezek az illetékes államok javára íródtak.

A film témája 4 paradoxonnal jellemezhető:

1. A szigorúan őrzött határ nem két ellenséges állam között húzódott, hanem két baráti, szocialista táborba tartozó állam között.
2. 2008-ban, mikor a cél a határok nélküli Európa megteremtése, a határ, mivel schengeni határról van szó, talán még jobban őrzött, mint azelőtt.
3. Annak ellenére, hogy a határ 60 év után átjárhatóvá vált, a családi kapcsolatok már nem rendeződhetnek, mivel a viszonyok az idők folyamán teljesen megváltoztak.
4. A falun keresztülvezető határ a berlini falhoz hasonlítható, azzal a különbséggel, hogy a berlini falat lerombolták, míg a két falu közti határ a mai napig létezik.

Nehéz sors emberek ezreinek adatott meg, de a kettévágott falu története az egyes emberi sorosokon keresztül elevenedik meg.

Kujíková asszony a kettészakítás időpontjában egy kislány volt, aki a nagymamájánál töltötte szünidejét a szlovák oldalon, ahonnan már nem térhetett vissza szüleihez. Édesanyja, esküvőjét, a gyerekeket csak a szögesdrót másik oldaláról láthatta. Kujíková édesapja temetésére sem mehetett el, csak távolból, a szovjet oldalról nézhette végig.

A film forgatásánál a hosszú távú adatgyűjtési módszer alkalmazására került sor, 2001-től 2007-ig. Ez az időszak olyan eseményeket ölel fel, mint a népszavazás az EU-ba való belépésről, belépés az EU-ba, határmegnyitás vagy a schengeni övezet kiépítése. Ebben a változó időszakban került sor a helyi emberek sorsának rögzítésére.

Hornýáková asszony háza pontosan azon a helyen állt, ahol a határ húzódik. Szülei emlékére keresztet állított erre a helyre... Az átkelőhely megnyitásakor a keresztet megsemmisítették, helyére WC-ket állítottak a katonáknak. A határ tönkretette a szimbólumokat és a jövőbe vetett hitet.

A hatvanéves Gilányi úr már három éve viseli gondját vak feleségének. Az átkelőhely megnyitása előtti napokban haldoklik, felesége pedig intézetben él. A vak feleség férje álmát is megvalósította azzal, hogy elment a megnyitott átkelőhelyhez, hogy azt legalább kezével megérintse...

A filmben hét szereplő jelenik meg, akik elmesélik a határ tragédiáját.

A film üzenete, hogy bármilyen határ felállítása az emberek között csakis fájdalmat és szenvedést eredményezhet...

A LEON PRODUCTIONS FILMGYÁRTÓ VÁLLALATRÓL

A LEON Productions filmgyártó vállalat 1998-ban alakult és a filmgyártás alábbiakban felsorolt területeire specializálódik:

- dokumentumfilmek

/az Akvárium (2001), My zdes (Itt vagyunk)(2005) és Klimatické zariadenie má poruchu (A klímarendszer meghibásodott) (2006) c. dokumentumfilmek több díjat nyertek itthon és külföldön egyaránt. A Határ c. film a vállalat második egész estét betöltő filmje./

- televíziós formátumok

/a Szlovák Televízió számára 2006-2007-ben készült Duel (Párbaj) és Duel šampiónov (Bajnokok párbaja) c. műveltségi vetélkedők, a JOJ TV számára 2007-2009-ben készült Nové bývanie (Lakástippek) talk show/

- vállalati és referenciacsillagok

/Slovak Telecom, VÚB, Orange Slovensko, Heineken Slovensko, Ballymore Properties, SPA Piešťany stb./

BESZÉLGETÉS AZ ALKOTÓKKAL, ALKOTÓI PROFIL

BESZÉLGETÉS JARO VOJTEKKEL,

**a film szöveggényírójával,
rendezőjével és operatőrével**

Hogyan került kapcsolatba Szelmenc községgel és az ott lakó emberek tragikus sorsával?

A Pozsonyi Zeneművészeti Főiskolára jártam, ahol sok színész barátom volt, mivel a Ventúr utcán abban az időben mind együtt voltunk. Egyik nap a közismert Depreso vendéglátó egységbe iszogattam Tóth Tibor színinövendékkal. Elmesélte nekem, hogy egy kis faluban él, amelyet már 60 éve kettészakítottak, egyik része Ukrajnához, a másik pedig Szlovákiához került és Ő, mikor kisfiú volt, mindig szeretett volna átbiciklizni az egész falun, de erre nem volt lehetőség. Akkor azt gondoltam, hogy az ital beszélt belőlünk, de mikor eljutottam Szelmencre láttam, hogy sajnos igaz, amit a barátom mesélt... Ez az élmény meghatározó volt, és elkezdtem komolyabban érdeklődni a falu iránt. A My zdes forgatásával párhuzamosan 2001-ben elkezdtem forgatni a Határ c. filmet is.

Amikor belekezdett a film forgatásába, milyen elképzelése volt a filmmel kapcsolatban? Változott ez az elképzelés a film forgatása közben?

Ez már az elejétől kezdve probléma tárgyát képezte, ugyanis nem volt konkrét elképzelésem, hogy hogyan fogjak hozzá a témához, milyen képen tüntessem fel a határt. Nagyon sokáig jártam Szelmencre csak azért, hogy beszélgessek az itt lakókkal, hogy megkapjam azt a kiindulópontot, amelynek alapján belefoghatok a film forgatásába. Az elmesélt történetek mind a múltra vonatkoztak és ez számomra viszonylag statikusnak tűnt. Nem akartam a „Határ” történetét különböző képekkel, kitalált helyzetekkel rekonstruálni. Nagyon művinek tűnt volna, és én az autentikus helyzetekre épülő filmeket kedvelem, olyan történeteket, amelyek tele vannak élettel, emberi értékekkel. Úgy gondolom, ez a fajta megközelítés nehezebb, viszont mindig is kihívás volt számomra az olyan hiteles pillanatok megragadása, melyek az embert mélyen megérintik és olyan érzése van, mintha a mesélőkkel együtt ő is átélné az adott szituációt. Sikerült olyan embereket-szereplőket találnom, akiknek életét valóban mélyen befolyásolta a művileg létrehozott határ. Ezeknek az embereknek kezdtem el követni a sorsát. Ahogy a forgatás alatt változtak a sorsok, úgy változott a filmről alkotott elképzelés is. Elképzelésem teljesült és remélem, hogy a nézők is

találnak benne néhány számukra is érdekes és hasznos epizódot. Hiszek abban, hogy minél intimebb, szubjektívabb az én saját elképzelésem a filmről, annál egyetemesebb, nyitottabb vagyok a külvilág felé. A kérdés azonban az, hogy a filmmel milyen széles nézőréteget tudok megszólítani, mivel forgatás közben nem gondolok a nézőkre, hanem saját magamból szeretnék a lehető legtöbbet kihozni. Annál boldogabb vagyok viszont, ha a film minél több néző igényét elégíti ki. Nem arról van szó, hogy a filmben nem használom az alapvető kommunikációs elemeket. A nézőt szeretném lekötni, meglepni, hogy az még csak ne is sejtse mikor lesz vége a filmnek, hogy a film megdöbbsen őt, ne legyen számára közömbös, hogy a katarzis még a moziból való távozás után is hatalmában tartsa, hogy ne csak azt kapja, amit várt, hanem egy kicsit többet, valami olyat, amire nem számított, hogy minél többet megtudjon rólam, a gondolatvilágomról.

Mi a Határ c. film üzenete a nézők számára?

Arra szerettem volna rámutatni, hogy mennyire abszurd dolog is bármiféle határ létrehozása. Fel akartam hívni a figyelmet arra, hogy a mai korban az egyén, az ember mennyire ki van szolgáltatva az államhatalom döntéseinek, ill. egyéb más felsőbb érdekeknek. Hová tűnt az ember megismételhetetlensége, páratlansága? Mi az embernek, mint egyénnek a jelentősége a mai világban? Az ember egyedül áll szemben a környezetével, amelyben él. Életéről lehet, hogy teljesen másutt döntenek, olyan helyen, ahová ő el sem juthat. Ugyanakkor rá szerettem volna mutatni tetteink abszurditására, hogy nézzünk magunkba és tudatosítsuk: értékrendünk teljesen felborult. Forduljunk magunkba és értékeljük olyan emberi erényeket, mint a szeretet, alázat, tolerancia, egymásra figyelés, szerénység, egymás nem elgáncsolása, barátság, tisztesség, őszinteség, mert különben elveszünk... Ezek azok a dolgok, amelyek engem foglalkoztatnak és azzal, hogy filmet készítek belőlük, a lehető legtöbbet szeretném megtudni róluk. Tulajdonképpen ezért forgatok filmeket; az élet iróniája által megedzett páratlanul autentikus emberek olyan nyitott könyvek, amelyeket semmilyen könyvesboltban nem lehet megvásárolni.

Milyen hosszú ideig tartott a film elkészítése?

A forgatás 2001-ben kezdődött. Ekkor vettem fel az első történéseket a határon és a faluban. Vártam a további eseményeket a faluban, s miután szétdolgoztam az egyes sorsokat, már csak figyeltem őket a maguk valóságában. Ez a folyamat hét éven át tartott.

Szelmenc lakosainak sorsát 2007-ig követte. Továbbra is tartja a kapcsolatot a faluval, kapcsolatban áll a film főszereplőivel?

Sajnos csak néhányukkal. A falucska Ukrajna határán terül el, az oda-vissza út csaknem 1000 km, tehát az utazás nagyon időigényes. Tóth Tiborral néha telefonálok. Az a helyzet, hogy már más típusú szereplőkkel dolgozom együtt, tehát elsősorban őrjük kell ráhangolódnom.

Miért felel meg Önnek a hosszú távú adatgyűjtéses forgatási módszer?

A hosszú távú adatgyűjtés számomra a valódi igazság keresését jelenti. Néha ez kockázatos lehet (pl. a My zdes vagy a Határ esetében), mivel az ember nem tudja előre, hogy mi lesz a történet vége. Sok idegességgel jár és manapság inkább a

biztosabb dolgokat kedvelem. Pl. most kezdtem el forgatni egy Sendrei nevű roma férfiról, aki a politikával kezd el foglalkozni, indul a választásokon. Valahogy majd csak sikerül... Arról van szó tulajdonképpen, hogy ha hosszú ideig figyelsz egy területet vagy egy embert, akkor az különböző arcait mutatja feléd, képlékenyebb, drámáiabb a történet, alaposabban megismered a mindennapi életét, az embereket, akik körülveszik őt. Ez a fajta intimitás engem nagyon érdekel.

JAROSLAV VOJTEK (1968, Zsolna)

A Pozsonyi Zeneművészeti Főiskola Film- és Televízió Tanszékén végzett (1994 - 1999) dokumentumfilm rendezői szakon, Dušan Hanák professzornál.

Játékfilm rendezés:

Rojkovia (1999) (Álmodozók) – elbeszélés a **Hét mesterlövész** c. egész estét betöltő filmből,
2000-ben részt vett a Karlovy Vary-i Nemzetközi Filmfesztiválon

Dokumentumfilm rendezés:

Slepá viera (1993) (Vakhit) – egy sírásó portréja, aki odaadóan szolgálta a szocialista eszméket,

Keby bol hlas zvonu čarovný (1994) (Ha a harang hangja varázslatos lenne) – az utolsó életben lévő harangozó portréja,

Vlasy II (1995) (Haj II) – egy lelkész portréja, kapcsolata az új ideálokkal,
Az Irodalmi Alap díja, A zeneművészeti főiskola díja

Strom (1995) (A fa) – egy emberről és egy fáról, amelyet a Vatikánnak ajándékoztak

Nepozná ona mňa, ani ja ju... (1996) (Ő nem ismer engem, én sem őt...)- két ember engesztelhetetlen kapcsolata 30 után, Igric díj a dokumentumfilmek kategóriájában, a zeneművészeti főiskola díja

Kameň po kameni (1997) (Kő kövön) – egy a kommunizmus ideáiban rendületlenül hívő fanatikusról szól, aki újjáépít egy váromot, Elismerő oklevél a csadcai ETNOFILM elnevezésű dokumentum-filmfesztiválon,

Vtedy na východe (2000) (Volt egyszer egy kelet) – egy falucskáról, ahol megjelent a Szűz Mária, Igric díj a dokumentumfilm kategóriában, az Irodalmi Alap díja,

Nechcené deti (2001) (Nem kívánt gyermekek) – dokumentumfilm a gyermekotthonban élő gyerekekről

Akvárium (2001)- a belgrádi sportcsarnokban élő koszovói menekültekről, Elismerő oklevél a csadcai ETNOFILM elnevezésű dokumentum-filmfesztiválon

Blázonko (2003) (Butácska) – egy szellemileg és lelkileg visszamaradott ember életének bemutatása, Igric díj

My zdes (2005) (Itt vagyunk)- a film Kazahsztánban élő szlovákok sorsát mutatja be, akik 40 évi ottlét után visszatértek Szlovákiába, a Karlovy Vary-i Nemzetközi Filmfesztivál 2005 dokumentumfilm versenyére kiválasztott film, Legjobb film, fődíj – Jeden svět (Egy Világ) Praha 2006 Nemzetközi Emberi Jogi Dokumentumfilm Fesztivál, a szlovák filmkritikusok díja az egyéb filmek kategóriájában (2006), Igric díj 2006-ban (forgatókönyv, kamera és rendezés), Rudolf Sloboda díj 2006, díjjelölt – Nemzetközi Szirakúzi Filmfesztivál, USA 2006, AFO nagydíj - Academia film

Olomouc 2006 Nemzetközi Filmfesztivál, Legjobb európai film - MFF Astra Film Fest Sibiú 2006, Zsúridíj - Ezüst turoň - MFF Etnofilm Csadca 2006, „Slnko v sieti“ díj jelölt a legjobb dokumentumfilm kategóriában 2004-2005, Grand prix a legjobb filmért az „Európa Keresztútjai“ Nemzetközi Dokumentumfilm Napokon, Lublin 2007, Fődíj a „Shaken Zhuldyzdary“ Alma-Ata 5. NFF (Kazahsztán) 2007

Cesta za snom (2006) (Álomkeresés) – dokumentum esszé a szlovák álom kereséséről 2004-2006-ban

Malá domov (2008) (Hazaadás) egy roma fiú története, aki szeretne részt venni a szerbiai Kragujevacban megrendezett nemzetközi focitornán

A Jeden svět (Egy Világ) Praha 2008 Nemzetközi Emberi Jogi Dokumentumfilm Fesztivál fesztiváldíja

**BESZÉLGETÉS MAREK LEŠČÁKKAL,
a film forgatókönyvírójával és dramaturgjával**

„Játékfilmesként” mi a vonz Téged a dokumentumfilmek világában?

Dokumentumfilmek készítésével - párhuzamosan a játékfilmekkel - valójában tanulmányaim befejezése óta foglalkozom. Érdekel a valósággal való közvetlen kontaktus, hiszen ez a fajta munka hasznomra válik a játékfilmek készítése során is. Paradox módon, két utolsó filmem, a My zdes (Itt vagyunk) és a Slepé lásky (Vak szerelmek) tulajdonképpen a dokumentumfilm és játékfilm ötvözete. Véleményem szerint mindegy, hogy játékfilmről vagy dokumentumfilmről van szó, a film témája a lényeg. Az, hogy az adott téma feldolgozása dokumentum vagy játékfilm formájában történik, csak a kategóriába való besorolás szempontjából fontos.

Téged, mint a film dramaturgját és társszerzőjét mi fogott meg leginkább a Határ c. film forgatása közben?

Megdöbbenett az a tény, hogy hazánk területén létezik egy Kelet- és Nyugat-Berlinhez hasonlóan mesterségesen kettészakított falu. Legfontosabb feladat a történelmi tények, a majdnem 50 éves kettészakított időszak és az élő valóság „kiegyensúlyozása” volt. Egyrészt be szeretnénk mutatni a helyi lakosság határmegnyitásra irányuló törekvéseit, másrészt pedig, valódi emberek történeteinek keresztül olyan kapcsolódó témákkal is megismerkedhettünk, mint a munkanélküliség vagy embercsempészet.

Miért hosszú távú adatgyűjtés?

Ez abból adódott, hogy alaposan meg kellett ismerni a helyet úgy a szlovák, mint az ukrán oldalon. Fokozatosan bukkantak fel az egyes szereplők, mi pedig úgy szerettük volna sorsukat bemutatni, hogy a film vége természetes, valóságghű legyen. Ez a határmegnyitást követően valósult meg. Paradox módon, amikor a határt megnyitották a családok közötti régi kapcsolatok már csaknem teljesen megszűntek és az átkelőhelynek a kseftelők és kereskedők jobban örültek, mint a helyi lakosok.

MAREK LEŠČÁK (1971, Pozsony)

A Pozsonyi Zeneművészeti Főiskola Film- és Televízió Tanszékén végzett forgatókönyvíró-dramaturg szakon. Tanára Leo Štefankovič professzor volt. Jelenleg a Pozsonyi Zeneművészeti Főiskola Film- és Televízió Tanszékén tanít forgatókönyvíró-dramaturg szakon. Tagja a szlovák és a cseh filmakadémiának.

Játékfilm- forgatókönyvek:

Bratia (1995) (Testvérek) TV; forgatókönyv Martin Šulíkkal) - 3. díj a Le Manuscript de Vercorin 1995 (Svájc) forgatókönyvíró versenyen

Záhřada (1995) (A kert) – (Martin Šulíkkal és Ondrej Šulajjal együtt), Közönségdíj - 44. NFF Mannheim-Heidelberg 1995, Fődíj - 5. Cottbus-i Kelet-európai Filmek Fesztiválja/1995, A közönség különdíja - MFF Belfort 1995, A zsűri különdíja - 13. Cinema GIOVANNI filmfesztivál/Torinó 1995, A zsűri különdíja - 30. NFF Karlovy Vary 1995, A Nemzetközi Filmklubok Szövetsége (FICC) zsűrijének különdíja, 2. helyezés a közönségankéton, A Nemzetközi Filmkritikusok Szövetsége (FIPRESCI) zsűrijének fődíja, Az ökumenikus zsűri fődíja - 30. NFF Karlovy Vary 1995, 1. díj - Prix Italia - MTF Prix Italia Bologne 1995, Fődíj a művészi játékfilmek kategóriájában, Színészi teljesítményért járó díj Zuzana Šulajovának és Marian Labudának - 5. Minszki „Arany Vitéz” nemzetközi filmfesztivál 1996 (Szláv és Pravoszláv Nemzetek filmfesztiválja), Cseh Oroszlán díj 1995 Marián Labudának a legjobb férfi mellékszereplő kategóriában, František Liptáknak a filmben nyújtott legjobb művészi teljesítményért, Marek Leščáknak, Martin Šulíknak a legjobb forgatókönyvért, Ondrej Šulajnak a legjobb rendezésért, Martin Šulíknak a legjobb filmért 1995-ben, Cseh filmkritikusok díja 1995-ben, átvéve az 1996-os Cseh Oroszlán kihirdetésekor, A szlovák filmkritikusok díja (1995) Martin Šulíknak, „A kert” c. film rendezőjének, A Szlovák Filmszövetség, Szlovák Irodalmi Alap és az ÚSTT (Union of Slovak Television Creators) díja a játékfilm kategóriájában – Marian Labudának az 1995-ben nyújtott színészi teljesítményért, Igric 1995 Martin Šulík rendezőnek (átadva 1996-ban), A zsűri különdíja, közönségdíj és a Loire 2. department díja a Saint Etienne-ben megrendezett Európai Filmek Fesztiválján (1996),

Orbis pictus (1997) -(Martin Šulíkkal és Ondrej Šulajjal együtt)

Békedíj – Közép- és kelet-európai filmek fesztiválja

Alpe Adria Cinema Terst 1998, Zsúri különdíja - NFF Mannheim 1997, Szlovák filmkritikusok díja a játékfilm kategóriában, Igric díj Martin Šulík rendezőnek és Martin Štrba operatőrnek 1997

Praha očima (1998) – „Obrázky z výletu” (Kirándulási Képek) – elbeszélés-gyűjtemény (Martin Šulíkkal és Ondrej Šulajjal együtt)

Legjobb rendezés díja – NFF, Kairó 1999

Zázrak (2004) (Csoda) – jelenet a **Vision of Europe** (Európa víziója) c. elbeszélő filmből (Martin Šulíkkal együtt), 5 perces videó, egy a film története közül, amelyben 25 európai filmes közli saját vízióját Európával kapcsolatban.

Slinečný štát (2005) (Napos állam) - (Martin Šulíkkal együtt) – Arany jégmadár fődíj – Cseh filmek seregszemléjének döntője, Pilsen, Trilobit díj - a Film- és TV-művészek Szövetségének (Fites) és Beroun városának díja 2005, Cseh Oroszlán a legjobb zenéért és vágásért 2005, Közönségszavazás díj - 5.festival du film Slovaque 2005 Cran Gevrier, A Nemzetközi Filmkritikusok Szövetségének (FIPRESCI) díja a 6. goEast fesztiválon Wiesbadenben (2006), Forgatókönyv díj a 12. Festivale Filmowom i Artystycznom Lato filmow Torun 2006 filmfesztiválon, Great prize a legjobb filmnek - IV. Festival Internacional del Cine Pobre, Gibara, Cuba, Hónap díja Pöstyénben a CINEMATIC filmfesztiválon, IGRIC díj 2005-ben, A legjobb színésznek kijáró díj a Mladá Boleslav-i európai filmek fesztiválján, A „Slnko v sieti” elismerése a legjobb filmért, forgatókönyvért, rendezésért, zenéért és vágásért.

Dokumentumfilm-forgatókönyvek:

Vtedy na východe (2002) (Volt egyszer egy kelet) 35mm, 40 perc, rendezte: J. Vojtek

Egy csodáról, amely megosztotta a Kelet-Szlovákiában található Hársád (Litmanová) települést,

A Szlovák Irodalmi Alap díja a dokumentumfilm kategóriában 2002, Etnofilm Csadca 2002 díj

My zdes (2005) (Itt vagyunk) – egész estét betöltő film 35mm, 76 perc, rendező: J. Vojtek, a film Kazahsztánban élő szlovákok sorsát mutatja be, akik 40 évi ottlét után visszatértek Szlovákiába; a 2005-ös Karlovy Vary-i Nemzetközi Filmfesztivál dokumentumfilm versenyére kiválasztott film, Legjobb film, fődíj – Jeden svět (Egy Világ) Praha 2006 Nemzetközi Emberi Jogi Dokumentumfilm Fesztivál, A szlovák filmkritikusok díja az egyéb filmek kategóriájában (2006), Igric díj 2006-ban (forgatókönyv, kamera és rendezés), Rudolf Sloboda díj 2006, Díjjelölt – Nemzetközi Szirakúzi Filmfesztivál, USA 2006, AFO nagydíj - Academia film Olomouc 2006 Nemzetközi filmfesztivál, Legjobb európai film - MFF Astra Film Fest Sibiu 2006, Zsúridíj - Ezüst turoň - MFF Etnofilm Csadca 2006, „Slnko v sieti” díjjelölt a legjobb dokumentumfilm kategóriában 2004-2005, Grand prix a legjobb filmért az „Európa Keresztútjai” Nemzetközi Dokumentumfilm Napokon, Lublin 2007, Fődíj a „Shaken Zhuldyzday” Alma-Ata 5. NFF (Kazahsztán) 2007

Cesta za snom (2006) (Álomkeresés) – dokumentumfilm, 50 perc, rendező J. Vojtek - dokumentum esszé a szlovák álmok kereséséről 2004-2006-ban; A Szlovák Irodalmi Alap díja

Slepé lásky (2008) (Vak szerelmek) – egész estét betöltő dokumentumfilm, 77 perc, rendező J. Lehotský

CICAÉ-díj Directors' Fortnight, Cannes 2008, Jelölés az Amerikai Filmakadémia díjára a legjobb idegennyelvű filmkategóriában 2008, Jelölés az év legértékesebb dokumentumfilmjének díjára - Cinema for Peace, Berlinale 2009, Arany tajga díj - 7. Spirit of Fire Chanty-Mansijsk 2009 filmfesztivál, Arany szem díj a legjobb dokumentumfilm kategóriában - 4. Zurich Film Festival 2008, FIPRESCI-díj - 10. Motovun 2008 filmfesztivál, „Az év felfedezettje“ – a zsűri külön elismerése, 5. NFF Reykjavík 2008, Grand Prix Cinésonne, 10. Európai Filmek Fesztiválja - Esson 2008, Külön elismerés a dokumentumfilm kategóriában - 6. FIICO NFF Mexico City, Eredetiségért és újszerű rendezésért járó díj - 3. Emotion Pictures Festival, Athén 2009, A zsűri tiszteletbeli elismerése - 5. NDFF Play-Doc Tui, A trencsénteplici polgármester díja - Artfilm 2008, Közönségdíj a legjobb dokumentumfilmnek - 20. Filmfesztivál Terst 2009, Legjobb dokumentumfilm - 9. „Songes d'une nuit“ fesztivál - Párizs 2008, A legjobb romantikus dokumentumfilm - Fringe Report 2009, Az év szlovák filmje - Kinema film roka 2008, A fesztivál igazgatójának díja -15. Etnofilm Csadca 2008, Különdíj a szlovák kinematográfia fellendítéséhez való hozzájárulásért – Szlovák Filmklubok Szövetsége 2009, Dokumentumfilm készítésért járó díj, Szlovák nemzeti filmdíj IGRIC 2009, A filmkritika díja IGRIC 2009

Malá domov (2008) (Hazaadás) – dokumentumfilm, rendező J. Vojtek - egy roma fiú története, aki szeretne részt venni a szerbiai Kragujevácban megrendezett nemzetközi focitornán

A Jeden svět (Egy Világ) Praha 2008 Nemzetközi Emberi Jogi Dokumentumfilm Fesztivál fesztiváldíja

Dramaturgia:

Nechcené deti (2002) (Nem kívánt gyermekek) – 10 részes dokumentumfilm a gyermekotthonban élő gyerekekről

My zdes (2005) (Itt vagyunk) – egész estét betöltő film, rendező: J. Vojtek

Standard Bastard (2006) - audiofilm, rendező M. Balog

Slepé lásky (2008) (Vak szerelmek) – egész estét betöltő dokumentumfilm, rendező J. Lehotský

Hranica (2009) (Határ)– egész estét betöltő dokumentumfilm, rendező. J. Vojtek

Publikációs tevékenység:

O. Šulaj, M. Leščák, D. Dušek, M. Šulík

5 szövegkönyv – kiadta a Szlovák Filmvállalat, 2003

BESZÉLGETÉS TOMÁŠ STANEKKAL, a film operatőrrel

Mi az ami a dokumentumfilmben érdekel?

Az állandó változatosság... a téma folytonosan fejlődik, számtalanszor menet közben is új emberek jelennek meg, új helyzetek teremtődnek. Az is érdekes, hogy valódi élethelyzetekről van szó és valószínűleg, amennyiben nem forgatnék dokumentumfilmeket ezek az emberek és történeteik számomra ismeretlenek maradnának. Az operatőri munka a dokumentumfilm esetében nagyobb szabadtságot nyújt, viszont nagyobb kihívást is jelent. Én örömmel reagálok az új kezdeményezésekre, ill. előre nem látható helyzetekre, gyakran gyorsan kell reagálnom. Ez a Határ forgatása közben kissé nehezebb volt, mivel nem beszélem a magyar nyelvet.

Kétségkívül szívesen dolgozom ebben a műfajban már csak azért is, mivel „klassz” rendezőkkel – karakteres személyiségekkel dolgozhatok együtt.

Nem számít neked ez a fajta hosszadalmas munkamódszer?

Nem, éppen ellenkezőleg, élvezem, hogy visszajárhatok ugyanazokra a helyekre és nyomon követhetem a változásokat. Mindig jó érzés visszatérni ugyanarra a helyre, az ember egy bizonyos idő elteltével másképpen tekint ugyanazokra a dolgokra.

Mi a különbség a Határ és egy játékfilm forgatása között?

Nagy, már csak azért is, mert a Határ forgatása néhány évig tartott, míg a játékfilm egy, két, három hónap alatt elkészül.

Már beszélsz magyarul?

Még mindig nem, egyetlen egy szót tanultam meg, mégpedig azt, hogy „borzasztó”...

TOMÁŠ STANEK (1980, Bratislava)

A prágai művészeti középiskolán tanult fotográfia szakon, majd operatőr szakot végzett a Pozsonyi Zineművészeti Főiskolán. Egy évet tanult a prágai Művészeti Akadémia Film- és Televíziós karán. Operatőrként főleg dokumentumfilmek, reklámfilmek és videóklippek készítésével foglalkozik.

Dokumentumfilmek:

Dokumentárny film o situácii v povojnovom Kosove (2000) (Dokumentumfilm a koszovói helyzetről a háború után)

(rendező Juraj Johanides)

Čačipen (2001) (Igazság) – Rendőr Projekt - rövid dokumentumok (rendező Marián Blecha)

Záchranári Making of... (2001) (Mentők...) (rendező Vladimír Michálek)

Pravdivá história o Jurovi Jánošíkovi Making of... (2002) (Juraj Jánošík igaz története...) (rendező Agnieszka Holand)

Ztracená dovolená (2006) (Elveszett vakáció) – 6 ázsiai turistáról szóló dokumentum, akik európai útjuk során 756 fényképet vesztek el (rendező Lucie Králová)

Legia patria nostra (2007) – cseh önkéntesekről szóló dokumentum, akik az idegenlégióban szolgáltak (rendező Lucie Králová)

Cesta Magdalény Robinsonovej (2008) (Magdaléna Robinson életútja) – dokumentumfilm a jelentős szlovák fotográfusról (rendező Marek Šulík)

Játékfilmek és TV filmek:

Supperman (2003), (r. Albert Vlč) középhosszúságú játékfilm

Okno (2003) (Ablak) (r. Karel Coma) rövidfilm

Místo v životě (2006-2007) (Hely az életben) (r. Jiří Chlumský) TV sorozat a NOVA TV számára, 2nd camera

Eden (2006-2007) (Éden) (r. Jiří Chlumský) TV sorozat a Cseh Televízió számára, 2nd camera,

Tričko (2006) (Trikó) (r. Martin Fazeli) rövidfilm

Mesto tieňov (2007) (Az árnyékok városa) (r. R. Šveda, P. Bebjak) TV sorozat a Markíza TV számára – 2nd unite

Díjak:

2000: Operatőr díj - „Áčko” diáktülfesztivál

2002: film Chat – diáktülfesztivál München, Németország

2007: Award for Best Documentary film 42nd KVIFF Karlovy Vary
film Ztracená dovolená (Elveszett vakáció)

Dandelion Award – Legjobb dokumentumfilm - Banja Luka International Film Festival, film Ztracená dovolená (Elveszett vakáció)

BESZÉLGETÉS MAROŠ ŠLAPETÁVAL, a film vágójával

Mi az alapvető különbség a játékfilm és a dokumentumfilm vágása között?

A vágó szempontjából igazából nincs nagy különbség a játékfilm és a dokumentumfilm vágása között. A vágó feladata, hogy a feljátszott anyagból „működőképes” történetet készítsen. Ez ugyanúgy érvényes a játékfilm és a dokumentumfilm esetében is. A dokumentumfilm vágása talán több munkát igényel.

Miért hagytad magad rábeszélni a dokumentumfilmre, mit jelent ez neked?

A dokumentumfilm készítése esetében vonzó az, hogy a vágó számára az elégedettség mértéke, ami az eredményt illeti, nagyobb lehet. Az alkotói szabadság is nagyobb. Először szinte csak az ötlet létezik, az eredmény pedig maga a film! A dokumentumfilm vágásánál a vágó gyakran társforgatókönyv-íróvá válik, mivel forgatókönyvíró a szó szoros értelmében igazából nem létezik. A munka gyakran a felvett anyag mennyiségétől függ. Hosszú távú adatgyűjtés esetében a felvett anyag általában nagyon sok, ezért a feldolgozás általában időigényes. Az számomra egyértelmű, hogy nem szeretnék csak dokumentumfilmekkel foglalkozni. A való világ gyakran nagyon szomorú és kegyetlen tud lenni és én szeretnék néha valamilyen vidám filmet is készíteni... Ezen felül: az emberek szeretik, sőt szükségük van az illúziókra. Amennyiben azonban a dokumentumfilm jó, a moziban ülő néző szempontjából mindegy, hogy dokumentumfilmről vagy játékfilmről van szó, a fő szempont az, hogy a film lebilincselő legyen.

Mi volt számodra a legérdekesebb, ill. legnehezebb a Határ c. film munkálatai során?

Már nem is emlékszem pontosan, hogy mikor kezdtük el a munkálatokat ezen a projekten. Az évek során hatalmas mennyiségű anyagot vettünk fel. Órák százait beszéltek át Szelmenc lakosaival, nagyrészt magyarul... Én Jaro Vojtek és Marek Leščák csak szomorúan ültünk a vágóműhelyben, nem értettünk semmit... Cséplő Zsuzsa csatlakozását követően indultak be igazából a munkálatok. Nélküle talán soha nem tudtuk volna befejezni a filmet. Leküzdeni a nyelvi akadályt, ez volt a legnehezebb.

A film azért érdekes, mert a főszereplő egy térség, hely, azaz egy falu. Igyekeztem, a hely hangulatát a lehető legjobban visszaadni. Ez - Tomáš Stanek kitűnő operatőrünk munkájának köszönhetően is - sikerült. Nagyon érdekes volt a hosszú távú adatgyűjtési módszer is. Érdeklődéssel és izgalommal figyeltük a helyzet alakulását Szelmencen. Megnyitják a határátkelőt vagy nem... Az idő, a történelmi változások összefüggéseinek megfigyelése mellett, lehetővé tette számunkra az egyes emberi sorsok alakulásának szemmel követését is. Véleményem szerint ezért is sikerült elkészíteni egy olyan filmet, amely a történelem egy bizonyos részét ragadja meg, viszont egyúttal időtlen is és emberi sorsokról szól. Számomra ez a film egy egyetemes mondanivalóval bír, mély gondolatokkal teli történet.

A forgatás során néhányszor személyes katarzist éltem át. Először a vágás után, mikor megjelent előttem az egész történet, majd a végső színkorrekciót követően, mikor fizikailag is tudatosítottam a film vizuális kvalitásait. További katartikus élményben volt részem a hangkeverés befejezése után. Nagyon örülök annak, hogy a film hangulata és a bemutatott élethelyzetek a lehető legjobban tükrözik a valóságot. Ezennel szeretnék köszönetet mondani és kifejezni elismerésemet az összes filmben közreműködő munkatársnak, Jaro Vojteknak, a film rendezőjének, Marek Leščáknak, a film forgatókönyvírójának, valamint azoknak, akikről néha hajlamosak vagyunk elfeledkezni, azaz Tomáš Stanek operatőrnek, Cséplő Zsuzsa vágónak, Peter Groll zeneszerzőnek és Marek Lacena hangmérnöknek.

Már megtanultál magyarul?:-)

Még mindig nem. Annak ellenére sem, hogy azóta már egy másik magyar dialógusokat tartalmazó játékfilm munkálataiban is részt vettem. De legalább fokozatosan próbálom ezirányú ismereteimet is fejleszteni. Már tudom azt, hogy: „munkás” „a kedves gyerekek”!

MAROŠ ŠLAPETA (1972, Bratislava)

A Pozsonyi Zeneművészeti Főiskolán végzett 2004-ben, vágó szakon.

Quartétto (2001) egész estét betöltő játékfilm vágása (Charlie's produkció, rendező Laura Siváková), Közönségdíj a 4. Pozsonyi Nemzetközi Filmfesztiválon, Igric 2003 a drámai alkotás kategóriában, Bronz szőlő díj a lagowi nyári filmfesztiválon 2003,

Cez prah (2001) (A küszöbön át) – rövid játékfilm vágása; elbeszélő film része, rendező Róbert Šveda, ARS Media produkció), Aranyérem a Brünni Tizenhat játékfilmfesztiválon 2003

Spáč (2001) (Álomszuszek) - 16mm-es rövid játékfilm; forgatókönyv, rendezés, vágás

Akvárium (2001) (dokumentumfilm vágása; rendező Jaro Vojtek, Leon produkció); elismerő oklevél az Etnofilm Csadca 2002 fesztiválon

Nechcené deti (2001) (Nem kívánt gyermekek) (dokumentumfilmek vágása; rendező Jaro Vojtek, Peter Filo, Milan Balog; Media 3 produkció)

Zmenšenina (2002) (Kicsinyítés) (rövid játékfilm; forgatókönyv, rendezés, vágás); Illumination, Filmfesztivál Helsinki 2003; Mediawave, International Festival of Visual Art 2003, Győr, Nyári filmiskola Uherské Hradište 2002, „Áčko” fesztivál 2003; Kulturális fesztivál projekt 2003, Ústí nad labem, Csehország; 22. Rövidfilm fesztivál „Tous courts“ – Aix-en-Provence

Tolerancia cudzie slovo? (2002) (Tolerancia, ismeretlen szó?) (hasonló jellegű dokumentumfilmek összevágása, rendező Jozef Banyák, Tomáš Kaminský; Monarch, Barok produkció)

Občan a demokracia: Sloboda prejavu (2002) (A polgár és demokrácia: Szólásszabadság) (hasonló jellegű dokumentumfilm-sorozatok vágása; rendező Róbert Šveda; Media 3 produkció)

Nie je nám to jedno (2002) (Nekünk nem mindegy) (vágás; választási kampány; rendező Jaro Vojtek; Leon produkció)

Blázonko (2003) (Butácska) (dokumentumfilm vágása; rendező Jaro Vojtek; Media 3 produkció),

Igric2003 díj az emberközpontú és rendhagyó megközelítésért

Hlad (2003) (Éhínség) (rövid játékfilm; forgatókönyv, rendezés)

Ilja (2003) (dokumentumfilm vágása; rendező Ivan Ostrochovsky)

Európa (2003) (hasonló jellegű dokumentumfilm-sorozatok vágása – az EU-ba való belépésről döntő népszavazás kampányának része, rendező Ján Stračina; Monarch produkció)

Cesty do stanice (2004) (Állomásra vezető utak) (dokumentumfilm vágása; rendező Róbert Šveda)

Čas mesta – mesto v čase (2004) (A idő városa - város az időben) (Pozsonyról szóló film rendezése; Protos production produkció; folyamatban)

My zdes (2005) (Itt vagyunk) – egész estét betöltő dokumentumfilm vágása , rendező : Jaro Vojtek, LEON Productions produkció)

Fődíj – Jeden svět (Egy Világ) Praha 2006, A Cseh Köztársaság kultuszminiszterének díja, Fődíj - Akademia film Olomouc 2006, Rudolf Sloboda díj, Szlovák Irodalmi Alap, Igric díj 2005, Legjobb dokumentumfilm – Szlovák Filmszövetség, Legjobb európai film - NFF Sibiu 2005, Románia, Ezüst turoň - MFF Etnofilm Csadca 2006, Szlovák filmújságírók díja 2006, Grand prix a legjobb filmért az „Európa Keresztútjai“ Nemzetközi Dokumentumfilm Napokon, Lublin 2007, NFF Karlovy Vary 2005, NFF Jihlava 2006, Jelölés a „Best dokument festival film and video“ díjra – Nemzetközi Szirakúzi Filmfesztivál 2006, Pilseni FF 2006, Legjobb dokumentumfilm - NFF Alma-Ata, Kazahsztán 2007, Buenos Aires 2006 – filmszemle, „Verdo 3“ – kiválasztott európai filmek szemléje, Moszkva „Panorama“ 2005 – filmszemle

Malí bojovníci (2005) (Kis harcosok) (dokumentumfilm vágása; rendező Martina Saková); Elismerő oklevél a dokumentumműsor kategóriában a 18. Prix Danube Bratislava 2005 nemzetközi televíziós filmfesztiválon

Menšie zlo (2005) (A kisebbik rossz) (dokumentumfilm vágása; rendező Ivan Ostrochovský); A Szlovák Filmszövetség, Szlovák Irodalmi Alap és az ÚSTT (Union of Slovak Television Creators) díja a dokumentumkészítés kategóriában - Ivan Ostrochovský „egy komoly társadalmi esemény egyedi megközelítéséért A kisebbik rossz c. filmben” (a díj odaítélése 2005-ben történt a legjobb 2004-es audiovizuális alkotásért)

Nebo, peklo, zem...(2005) (Menny, pokol, föld), egész estét betöltő játékfilm vágása, rendező Laura Siváková; Trigon productions produkció, folyamatban)

Sluneční stát, aneb hrdinové robotnické třídy (2005) (Napfényes állam, avagy a hősi munkásosztály) (vágóasztisztens, rendező Martin Šulík, vágó Jiří Brožek, První veřejnoprávní és Titanic produkció)

Konečná stanica (2005) (Végállomás) (vágóasztisztens, rendező Jiří Chlumský, vágó Peter Kordáč, JMB film productions)

Cesta za snom (2006) (Álomutazás) (vágó, társrendező; rendező Jaro Vojtek); Art film, Trenčianske Teplice, 2006; Nemzetközi Dokumentumfil Fesztivál, Jihlava, 2006

Návrat bocianov (2006) (A gólyák visszatérése) (egész estét betöltő játékfilm vágása, rendező: Martin Repka, Sen film /SR/, Stoked film /Nemecko/, Hoodoo production /ČR/) produkció

Ďalšie dejstvo (2007) (Következő felvonás) (középhosszúságú játékfilm vágása; rendező Máttyás Prikler), Igric díj 2007 a televíziós alkotásért, Az Irodalmi Alap díja

E.F.K.O. (2007) (hasonló jellegű rövid dokumentumsorozatok vágása a függőségről; rendező Filip Fabián, Uptown production produkció)

Ladislav Chudík (2008) (dokumentumfilm vágása; rendező Patrik Lančarič, Maya, STV produkció)

Sneženky a machři po 25 letech (2008) (Hóvirágok és okostojások 25 év után) (játékfilm vágása; 90 perc; rendező Viktor Tauš, Pragofilm, STV produkció)

Juraj Kubánka (2008) (dokumentumfilm vágása; 50 perc; rendező Máttyás Prikler, OZ Kubánkov sen, STV produkció)

Sestry (2008) (Nővérek) (játékfilm vágása; rendező Martin Repka, Česká televize produkció)

Identity Petržalky (2009) (Ligetfalu identitásai) (dokumentumfilm vágása; rendező Juraj Chlpik)

Malý zúrivý Robinson (2009) (Kis dühös Robinson) (dokumentumfilm vágása; rendező Tina Diosi, Furia film produkció)

BESZÉLGETÉS CSÉPLŐ ZSUZSANNÁVAL, a film vágójával

Mit a véleményed arról, hogy egy szlovák rendező készített filmet a szlovák-ukrán határon élő magyarokról?:-)

A kérdés valójában az, hogy tudott-e az a szlovák azokról a magyarokról vagy csak a helyszínen szerzett tudomást róluk, és mint vérbeli dokumentumfilmes „szagot fogott”; a helyszínen megismert emberi sorsok már nem engedték őt, hogy elszakadjon a témától.:-)

Játékfilm vagy dokumentumfilm vágása érdekel jobban?

Játék vagy dokumentumfilm? Hm....legjobban "egy jó film" :-)) mélyreható történettel. Engem az „alkotás” folyamata izgat, ahogy a rengeteg felvett anyagból kialakul a történet. A jutalom ebben a varázslatos folyamatban az önzetlen, toleráns, értelmes és érzelmes bajtársak! / A hasznos „vitát” követően egy kis söröcske a közeli vendéglőben: -)

Volt valamilyen értelme a film megszületésének?

Sajnos kiderült, hogy értelmetlen határokat/nem csak szögesdrótból még manapság, a 21. században is állítanak, habár a forgatás kezdetén a helyzet reménykeltő volt.

Mi volt a legnehezebb és a legráfásabb dolog a film forgatása közben?

Munkaigényes, viszont elkerülhetetlen: az anyag szelektálása. Nehéz, de szükséges: a történet lerövidítése, megválni néhány szereplőtől. Bizarr: magyar szöveget vágni telefonon keresztül, ugyanis a fiúk a vágóhelységben nem értettek egy szót sem magyarul :-). Fenomenális: négykezes vágás... működik! / de csak ilyen fantasztikus csapattárrsal!!! / Vicces, de hihetetlen: ahogy a rendező és a operatőr a forgatás közben vitatkoznak az interjúalanyal, hogy az azt mondta-e amit ők hallani szerettek volna, miközben ők nem tudnak magyarul, az interjúalany pedig nem beszél szlovákul.

/Nooo, Jarko, hogy is volt az a magyar gyorskurzussal ... katicabogárka?/ :-))...

Különben pedig egy életre szóló élmény volt veletek együtt dolgozni! Fantasztikus volt!

CSÉPLŐ ZSUZSANNA (1962, Bratislava)

Iskolai végzettsége: Pozsonyi Szlovák Műszaki Egyetem Elektrotechnikai Kara; Pozsonyi Zeneművészeti Főiskola Film és Televízió Fakultása - vágó szak.

Játékfilmek:

Smutný valčík (1996) (Szomorú keringő) /r.J.Rihák, 16 mm/ , Igric díj

Súkromný striptíz (1996) (Magán sztriptíz) /r.J.Rihák, 16 mm/

Opojenie z premeny (1998) (Az átváltozás kábulata) /r. J.Zeman/

Ja nič neviem (1998) (Én semmit nem tudok) /r.P.Haspra/

Pohreb (1998) (Temetés) /r.P.Haspra/

Prstene pre dámu (1999) (Gyűrűk egy hölgynek) /r.Y.Vavrová / Igric díj

Zločin 1.,2. (1999) (Büntett) /r.J.Zeman/

Zabíjačka (1999) (Disznóölés) /r.M.Šulík /

Zbohom Judáš (1999) (Isten veled Júdás) /r.M.Porubjak /

Mučivé tajomstvá (1999) (Kínzó rejtélyek) /r.E.Horváth /

Zámok na juhu (2000) (Várkastély nyugaton) /r.M.Luther / a Szlovák Irodalmi Alap, Szlovák Filmszövetség és az ÚSTT (Union of Slovak Television Creators)díja a rendezésért, IFF Art Film

Vyhnanci (2000) (Száműzöttek) /r.A.Ditrich/

Čarovala ryba 1.,2.,3. (2000) (A csodahal) /r.Y.Vavrová/ fődíj Chicagóban

Okamih pravdy (2000) (Az igazság pillanata) /r.E.Horváth/

Voľnomyšlienár (2001) (A szabadelvű) /r.P.Mikulík / Igric díj

Zlatý chlieb (2001) (Arany kenyér) /r.J.Zeman /

Emigranti (2001) (Hontalanok) /r.M.Porubjak/

Na konci hry (2002) (A játék végén) /r.P.Mikulík/
Večer plný secesie (2002) (Szecesszióval teli este) /r.J.Bednárík /
Tak dávno som ti nenapísala (2003) (Oly régen nem írtam neked) /r.A.Horečná/
táncfilm, /35mm/
Dlhá, krátka noc (2003) (Rövid, hosszú éjszaka) /r.P.Krištúfek / Igric díj, díj az
Artfilm 2004 fesztiválon
Ďalšie dejstvo - Következő felvonás (2006) /r.M.Prikler/ Igric díj
Cinka Panna (2008) /r.D.Rapoš/ moziverzió

Dokumfilmek:

1994-2004: zenei dokumentumok feldolgzása: **Vlastnými slovami** (Saját szavakkal), **Metamorfózy** (Metamorfózisok) dokumentumsorozat: **Variácie** (Variációk) /r.Y.Vavrová/, **Prelúdia života** (Az élet előzménye) /r.J.Fajnor, M.Chudovský/, **O čom je život** (Miről szól az élet) /r.J.Mančušková, J.Rihák/, **Profil** /r.M.Ježík, T.Paštéka/ **Slovenské obrazy** (Szlovák képek) /r.M.Slivka, D.Hudec, M.Ježík T.Paštéka/, **Človek uprostred** (Ember a középpontban) /r.J.Rihák, P.Hledík, J.Mančušková és mások/, **Živé duše** (Élő lelkek) /r.K.Ďurovičová/
dokumentumok: **B.Warchal** /r.T.Paštéka/, **J.Filip** /r.A.Ditrich/, **M.Lasica, J.Satinský** /r.P.Hledík/ **Nenápadný gigant J.Bednárík** (J.Bednárík, a szerény óriás) /r.Y.Vavrová/,
Beethoven (2005) /r.B.Hončariová/, **Mednyánszky (2005)** /r.V.Štric/
Mesto lietajúcich slov (2005)(A repülő szavak városa) /r.M.Diossi/ Igric díj
Budmerice-tajomný ostrov spisovateľ'ov (2005) (Budmerice- az írók rejtélyes szigete) /r.P.Krištúfek/
Slovenský bigbít - 10 dielny dokumentárny seriál (2007) (A szlovák bigbeat – 10 részes dokumentumsorozat) /r.D.Rapoš/
Posledná Maringotka (2008)(Az utolsó Lakókocsi) /r.P.Beňovský/ moziverzió
Ilja Zeljenka (2009) /r.I. Ostrochovský/
és egyéb más inszcenációk, mesék, zenés, irodalmi és gyerekprogramok, klippek, koncertek, útleírások, dokumentumok, portrék, stb.

A FILM STÁBLISTÁJA

A filmben szerepeltek

Peter Lizák
Tibor Tóth
Štefan Tóth
Pál Bocsárszky mint Vince Tóth
Rebeka Kuiková
Alexander Gilányi
Rebeka Gilányiová
Elena Hornyáková és fia
Kis-és Nagyszelmenc lakosai

ötlet
Jaro Vojtek

forgatókönyv
Marek Leščák
Jaro Vojtek

dramaturg
Marek Leščák

grafika
Juraj Demovič
Marcel Janovský

A kép színeskorrekciója
Peter Csordás, Studio 727

A 35 mm kópia készítője

Nordisk Film Post Production
VIV Media, s.r.o.

Filmforgalmazó
Szlovák Filmklubok Asszociációja

A párbeszédet fordította
Anna Antal

Vágóasszisztens
Jakub Fišer

Rendezőasszisztens
Mátyás Prikler

produkció
Dávid Čorba

hangmérnök
Jaro Vojtek
Tobiáš Potočný

hangkeverés
Marek Lacena

Dolby hangzás keverése
Robert Barčák
Marek Lacena

zene
Peter Groll

vágó
Zuzana Cséplő
Maroš Šlapeta

kamera
Tomáš Stanek
Jaro Vojtek

rendező
Jaro Vojtek

gyártásvezető
Mario Homolka
Dávid Čorba
LEON Productions

A filmben felhasznált felvételek
Gilányi Péter amatőr felvételei
A Szlovák Belügyminisztérium archívjának videója
A pozsonyi Szlovák Filmintézet filmarchívumának anyagai

a forgatókönyv készítését támogatta
A Szlovák Irodalmi Alap

A 35 mm kópia készítését támogatta
A szlovák kormányhivatal
Open Society Foundation

A film a Szlovák Kulturális Minisztérium pénzügyi támogatásával készült

Külön köszönet
Tóth Tibornak és családjának

Köszönet
Marek Šulík
Peter Kerekes
Peter Dubecký
Silvia Dubecká
Jano Meliš
Robo Karovič
Laco Dedík
Ďuro Tomík
Tomáš Hučko
Silvia Dydňanská

ARTILERIA Polgári Társulás
Studio 727
A Szlovák Belügyminisztérium határ-és idegenrendészeti hivatala

© LEON Productions, spol. s r.o.
2009

www.hranica.sk